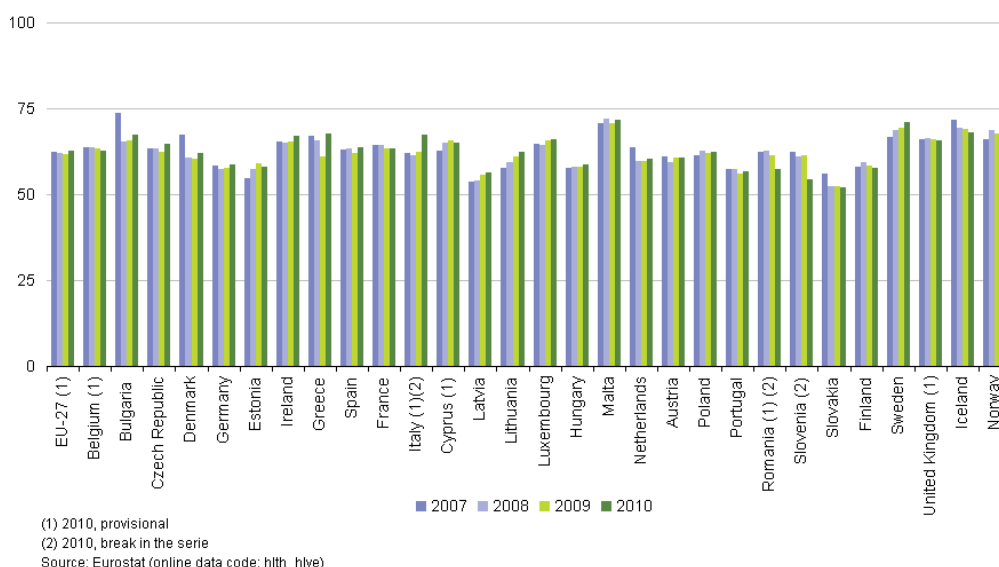

Par Veselības nozares lomu un prioritātēm NAP 2013 - 2020

Veselības ekonomikas asociācija, iepazīstoties ar NAP 2013-2020 projektu, ir izstrādājusi priekšlikumu ievērojami uzlabot veselības nozares atspoguļojumu. Ar NAP izstrādī saistītajā analītiskajā materiālā precīzi identificētas problēmas veselības aprūpē, taču, nepieciešami būtiski uzlabojumi darbības mērķu un virzienu definēšanā.

Pamatoti definēts, ka svarīgākais mērķis - panākt **veselīgā dzīves ilguma pagarināšanu, kas arī atbilst ES mērķim**

Veselīgi dzīves gadi ir dzīves gadu skaits, kurus cilvēks pavada bez slimības vai invaliditātes un tas raksturo valsts iedzīvotāju relatīvo veselības stāvokli. Vīriešiem tas ir vidēji par 15 gadiem mazāks, bet sievietēm – par 20 gadiem mazāks nekā kopējais paredzamais dzīves ilgums.

Datu avots: Eurostat

Saskaņā ar Eurostat 2010.g. datiem vidējais ES -27 VDzG rādītājs vīriešiem ir 61,7 gadi un sievietēm 62,6 gadi vai attiecīgi 80% un 76% no kopējā paredzamā dzīves ilguma.

Latvijā VDzG ilgums vīriešiem – 53,5 gadi (par 8,2 gadiem mazāk nekā ES vidēji), sievietēm – 56,5 gadi (par 6,1 gadu mazāk nekā ES vidēji).

Saistībā ar pensijas vecuma plānoto pagarinājumu, jāpanāk arī potenciālā darbaspēka veselības stāvokļa uzlabojums.

Cilvēku veselība ir nosaukta par vienu no stūrakmeņiem Lisabonas izaugsmes, konkurētspējas un ilgtspējas attīstības stratēģijā. Ekonomikas veselība nav iespējama

bez iedzīvotāju veselības. Paredzamas iedzīvotāju novecošanas ietekme uz ekonomiku ir atkarīga no spējām saglabāt iedzīvotāju veselību un produktivitāti visā dzīves garumā. Starptautiskā pieredze rāda, ka veselīgus dzīves gadus var pagarināt 1) ieviešot efektīvu sabiedrības veselības stratēģiju un 2) mērķtiecīgi plānojot veselības aprūpes pakalpojumus.

ES stratēģiskajos dokumentos cilvēka drošumspējas mērķis veselības sistēmā ir **Veselīgie paredzami dzīves gadi** un tos realizē ar **pieejamību sabiedrības veselības un veselības aprūpes pakalpojumiem**.

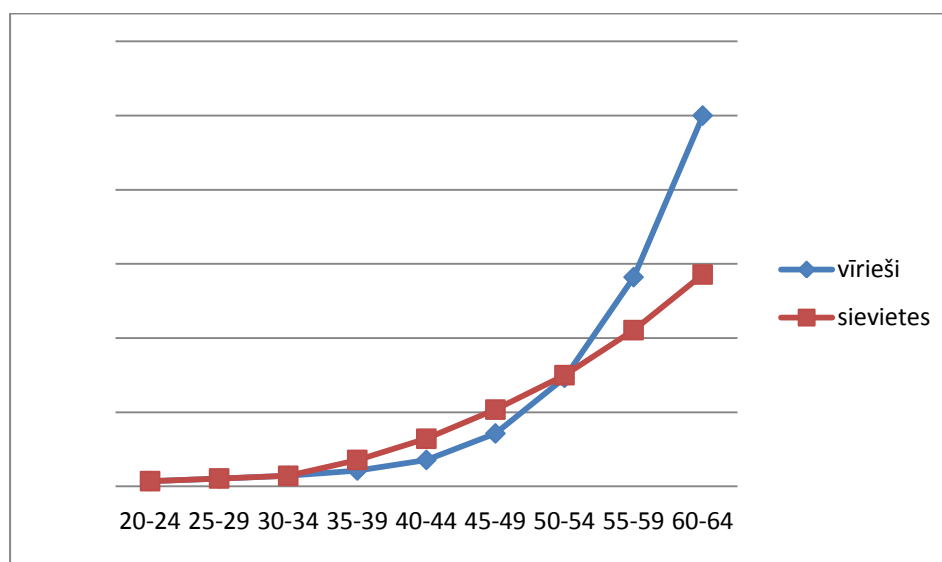
NAP projektā uzskaitītās aktivitātes saistās ar sabiedrības veselības pasākumiem, kuras noteikti ir jārealizē taču plānoto pozitīvo sabiedrības veselības pasākumu ietekmi var būtiski uzlabot, to papildinot ar mērķtiecīgiem veselības aprūpes pakalpojumiem, kas ir tieši vērsti uz **veselīga dzīves ilguma pagarināšanu**.

Analīze parāda:

1) 2011.gadā tika piešķirtas ~ **10 000 pirmreizējās invaliditātes**; bet **slimības pabalsta izmaksai bija nepieciešami 53,3 miljoni latu**, kas ir vairāk nekā izdevumi bezdarbnieku pabalstiem (attiecīgi 43,7 miljoni latu).

2) Latvijā lielāko "izkrišanu" no darba tirgus pārejošas darba nespējas un invaliditātes dēļ dod vecuma grupa no 40 - 62 g.v.

Lielākai ne infekciju izplatītāko slimību daļai **saslimstības sadalījums pa vecuma grupām** un dzimumiem (konkrēti dati par onkoloģiju) iekļaujas šādā vai līdzīgā liknē:

Datu avots: Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs, NVD

Lai realizētu NAP kopējos uzdevumus (nepieciešami kvalificēti darbinieki spējīgi pārkvalificēties un "noturēties" darba tirgū.) veselības jomā kā mērķis būtu jānorāda Veselīgu dzīves gadu pagarinājums vīriešiem un sievietēm vidēji par 2 gadiem.

Mērķa sasniegšanai izvirzāmie uzdevumi:

- **Sadaļā Drošumspēja:** papildus pāragras nāves cēloņu novēršanai un citiem profilakses pasākumiem jānorāda veselības pakalpojumu pieejamība ar fokusu uz pirmspensijas vecuma cilvēku grupu (pakalpojumu groza pārskatīšana, galvenokārt, ar invaliditāti saistītās slimību grupās, gaidīšanas rindu samazināšana, finansiālā pieejamība: taisnīguma princips caur solidāru finansēšanas sistēmu)
- **Sadaļā Tautsaimniecība:** jānorāda veselības aprūpes kā eksportspējīgas tautsaimniecības nozares vieta un loma ar uzsvāru uz nozares īpatsvara palielināšanu tautsaimniecības attīstībā (pamats – ES ekonomiskā stratēģija EU2020)
- **Reģionu attīstībā:** uzdevums - samazināt ģeogrāfisko nevienlīdzību caur veselības aprūpes infrastruktūras racionālu pieejamību un nodrošinot iedzīvotājiem ģeogrāfisku pakalpojumu struktūras pieejamību; bez tam, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji ir nozīmīgs darba devējs reģionos, lēmumi par veselības aprūpes pakalpojumu izvietojumu un infrastruktūras attīstību un uzturēšanu reģionos nav atdalāmi no reģionu ekonomiskās attīstības jautājumiem.

Valsts politika veselības nozarē ir attiecināma uz nozari kopumā, nevis tikai uz valsts finansēto sadaļu. Valsts politikai veselības aprūpes valsts budžeta līdzekļu izmantošanā ir jābūt balstītai uz taisnīguma un solidaritātes principiem, radot racionālo pamatu privāto līdzekļu piesaistīšanai.

Par Veselības ekonomikas asociāciju:

VEA mērķis ir veicināt veselības ekonomikas zinātnes un metožu pielietojumu praksē, lai sekmētu sabiedrības un veselības resursu pamatotu, taisnīgu un efektīvu izmantošanu un attīstītu uz pierādījumiem balstītas veselības aprūpes sistēmas darbību.

VEA realizē mērķi, skatot sabiedrības veselību kopsakarībās un veidojot starpdisciplināru pieeju sabiedrības veselības problēmu risināšanā, balstītu uz kvalitātes, izmaksu efektivitātes un pēctecības nodrošināšanu visos veselības aprūpes līmeņos un atbilstoši sabiedrības un pacientu interesēm.

VEA skata veselības aprūpes sistēmu kā valsts ekonomiskās izaugsmes potenciālu, tautsaimniecības attīstības neatņemamu sastāvdaļu un multisektorālu sadarbību

Kontaktinformācija:

Brīvības iela 85-7, Rīga, LV-1001

info@lvea.lv

www.lvea.lv